

het: dat Techniek deel heeft aan het grondrythme der menschelijke ontplooiing naar boven, aan de verheffing der niveauvlakken van menschelijke strijd en interessen, aan de ethische ordening van alle streven, aan den vooruitgang van het kennen, aan de reiniging der verhoudingen, enz.: zoo gaat dat nog even door. Men kan er Des-sauer niet van beschuldigen dat hij deze fout maakt, dat hij normen voor het ethisch handelen in het rijk der technische ideeën legt, en zeker niet op grond van het bovenstaande citaat, maar de opmerking mag gemaakt worden, dat hij een relatie legt tusschen het kennen van het hulpmiddel en het kennen van den norm tot handelen. Hij komt van het hulpmiddel tot den norm, inplaats van omgekeerd, van den norm tot het hulpmiddel. Wij naderen hier de kern van zijn betoog, wij zien hier zijn geloofsbelijdenis. Bij de vele factoren, die het cultuurleven van den tegenwoordigen tijd dreigen te vernielen, ligt zijn geloof in de overtuiging, dat „das erziehendes hindurchschreiten des transcendenten Wesen der Technik durch den Menscheng Geist ihm dazu helfe, die Harmonie darzustellen zwischen innen und aussen, Seelenkraft und Mittel" ¹⁾. Hij kent niet den aard van een gebod tot het ethisch handelen, over de wet Gods geen woord.

Typisch is steeds, dat het nut zulk een groote rol speelt in alle beschouwingen over techniek. Maar moeilijker is het gewaar te worden op welke wijze de schrijvers dat nut meten en waardeeren. Dit brengt mij op de instelling van den uitvinder bij het aanvaarden van zijn taak. Er is een m.i. heel mooi werkje, geschreven door den Duitschen schrijver-ingenieur Max Eyth ²⁾, getiteld „Berufstragik", dat een fijne psychologische analyse geeft van den uitvinder, bezig met zijn scheppende werk. Het behandelt het gegeven van den bouw van een brug in West-Engeland over een 3 à 4 K.M. breede zee-arm, eenige tientallen jaren geleden. De hoofdingenieur van dit werk was een vriend van Eyth. Uit dit boekje komt één ding sterk naar voren, en dat is, dat wij niet een al te grooten invloed moeten toekennen aan de factor nut, bij de beoordeeling van de instelling van den ingenieur t.o.v. zijn werk. Veel meer wordt den indruk gewekt, dat in de meeste gevallen dat nut niet een hoofdmoment is, niet een belangrijke drijfveer. Mijns inziens is het nut, hoe ook gedefinieerd, de factor die in het geheel van den zaakdienst den ingenieur een *werkbasis* verschaft.

Hij behoeft immers een werkbasis, voordat hij zich kan zetten tot de taak van het realiseeren eener technische idee. Men komt bij Eyth ten zeerste onder den indruk van den scheppingsdrang, het zekere weten, dat de ingenieur bij machte is, de oplossing ten slotte te zien

¹⁾ Phil. d. Technik. Pag. 103.

²⁾ Max Eyth. Berufstechnik. Leipzig 1913.